

بولتن مخدری جهان

شماره ۱۴ اردیبهشت ۱۴۰۱

CUDRAS
Center for Universal Drug Researches
Approaches & Studies

- اسرائیل در آخرین ایستگاه‌های قانونی سازی مصرف کانابیس
- افزایش تولید تریاک در میانمار
- زیمباوه و احتمال افزایش کشت کانابیس
- نقش در حال تغییر اروپا در بازار مواد مخدر جهان
- پیامدهای مخدری بحران اوکراین
- تنش در همکاری‌های امنیتی - مخدری آمریکا و مکزیک

مقدمه:

رصد مداوم، منظم و دقیق روندها و تحولات در زمینه سیاست‌گذاری مخدری برای تقویت سیاست و دیپلماسی مخدری هر کشور لازم و ضروری است. اطلاع پیدا کردن از جدیدترین تحولات سیاست مخدری جهان، قوانین جدید و تلاش‌های سازمان‌های بین‌المللی از یکسو می‌تواند باعث بهبود ارتباط میان کشورمان و دیگر طرف‌ها در این عرصه شود و از سوی دیگر نیز تجربیات مختلف جهانی اعم از موفق و شکست خورده را به نحوی منطقی و به‌دور از هیاهوهای رسانه‌ای پیش چشم ما قرار می‌دهد.

با در نظر گرفتن این مهم، موسسه کادراس^۱ در سال ۱۴۰۰ به عنوان جدیدترین محصول خود اقدام به تعریف واحد جدیدی تحت عنوان «بولتن مخدری جهان» با هدف مستقیم تأثیر گذاری و تقویت دیپلماسی مخدری جمهوری اسلامی ایران کرده است. در این مجموعه که به صورت ماهانه منتشر خواهد شد اصلی‌ترین اقدامات دولت‌ها، سازمان‌های بین‌المللی و ابتکارات فراملی را از نظر گذرانده خواهد شد و کارشناسان موسسه می‌کوشند معنا و مفهوم پدیده‌ها و سیاست‌های مذکور را به صورت روندی و براساس رویکردی کل‌نگرانه مورد تحلیل قرار دهند.

در این راستا از همه صاحب نظران، اندیشمندان و علاقه‌مندان به این حوزه درخواست می‌کنیم تا با مطالعه این مجموعه، موسسه کادراس را در جریان دیدگاه‌های خود درباره این محصول جدید قرار دهند.
راه ارتباطی :

[info@cudras.ir](mailto:info@ cudras.ir)

مرکز تحقیقات، رهیافت‌ها و مطالعات بین - **Center for Universal Drug Researches, Approaches and Studies (CUDRAS)** .^۱
المللی مواد مخدر(کادراس)

^۲. Wholistic

تحلیل روندی - منطقه ای

انتشار بولتن مخدری جهان از آغاز سال ۱۴۰۰ آغاز شد. در این راستا و با انتشار ۱۳ شماره از این بولتن، بر آن شدیم که شیوه نامه جمع‌آوری اخبار را تا حدی متحول سازیم. در حال حاضر با ۶ قطب متفاوت، کشت، تولید، ترانزیت و مصرف مواد مخدر در جهان روبه‌رو هستیم و در این مجموعه سعی خواهیم کرد در هر شماره به همه این ۶ قطب نگاهی بیندازیم: به طور قطع مهم‌ترین منطقه برای منافع جمهوری اسلامی ایران در حوزه مخدری عبارت از منطقه موسوم به «مسیر بالکان» است که از افغانستان آغاز می‌شود و در یک مسیر سه شاخه ای به سمت جنوب اروپا حرکت می‌کند؛ شاخه شمالی مسیر بالکان از افغانستان به آسیای مرکزی و سپس به اوراسیا و قفقاز می‌رود و از قفقاز به ترکیه و بالکان کشیده می‌شود. شاخه مرکزی از مرزهای کشورمان به سوی قفقاز و آسیای صغیر رفته و سپس به دروازه‌های بالکان در جنوب اروپا می‌رسد. مسیر جنوبی نیز از مرزهای جنوبی ایران در حاشیه خلیج فارس به شاخ آفریقا می‌رسد و از آنجا به سوی جنوب اروپا می‌رود. در نسخه جدید بولتن مخدری جهان از کشورهای واقع در این منطقه دست کم یک خبر و تحلیل آن را خواهیم داشت. دومین قطب تولید مواد مخدر شرق آسیا و منطقه موسوم به مثلث طلایی است که محل تلاقی سه کشور، تایلند، میانمار و لائوس است.

سومین قطب مخدری در جهان را بالکان و اروپا تشکیل می‌دهد که عمدتاً قطب مصرف به حساب می‌آید و تقریباً یکی از مراکز اصلی صدور و ترانزیت مواد مخدر است. چهارمین قطب مخدری جهان قاره آفریقا است که عمدتاً قطب مصرف انواع مواد مخدر از جمله اوپیوئیدها، کانابیس، مواد روان‌گردان جدید، داروهای تجویزی، کوکائین و ... به حساب می‌آید.

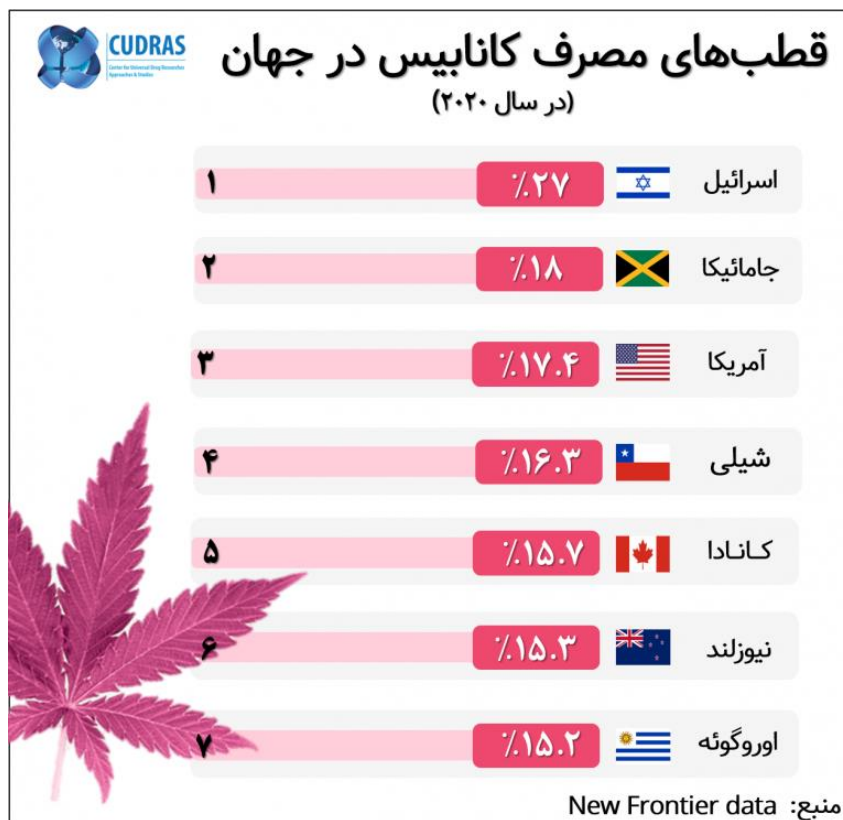
پنجمین قطب مخدری جهان نیز عبارت از آمریکای مرکزی و جنوبی است. این منطقه قطب تولید کوکائین و مشتقات آن به حساب می‌آید. همچنین کارتل‌های قدرتمندی در این منطقه شکل گرفته اند که هم در کار تولید مواد مخدر وارد شده اند و هم صدور و ترانزیت را برعهده گرفته اند. نهایتاً ششمین قطب مخدری جهان عبارت از آمریکای شمالی است (ایالات متحده و کانادا) که به طور عمده بازار مصرف بزرگی دارد، البته کشت و تولید و ترانزیت نیز در سطوح پایین‌تری در آن انجام می‌پذیرد. بولتن مخدری جهان از این پس ضمن آنکه می‌کوشد به طور ماهانه روند تحولات را براساس این تقسیم بندی منطقه‌ای ادامه دهد تا از این طریق اولاً مخاطبان بتوانند، برداشت روشن‌تری از سمت و سوی تحولات و اخبار مخدری جهان به دست بیاورند و از سوی دیگر نیز نسبت این تحولات با منافع ملی ایران مشخص تر شود.

اسرائیل در آخرین ایستگاه‌های قانونی سازی مصرف کانابیس

گیاه «کانابیس» یا «ماری‌جوانا» به عنوان یکی از پرطرفدارترین و چالش‌برانگیزترین موادمحرک در سراسر جهان است. رژیم صهیونیستی نیز در سال گذشته میلادی قوانین صادرات کانابیس برای مصرف پزشکی را اصلاح کرد تا امکان صادرات بذر این ماده را فراهم کند. وزارت کشاورزی اسرائیل با هدف تنوع‌بخشی به سبد صادراتی، درصدد تقویت بخش کشاورزی داخلی و گسترش کانابیس دارویی با دانه‌های کانابیس است. ماری‌جوانای دارویی، صنعتی روبه‌رشد در اسرائیل است و اخیراً برخی از شرکت‌ها از فعالیت در این زمینه سود بسیار بالایی را گزارش کردند. البته مصرف تفریحی ماری‌جوانا نیز با آنکه هنوز قانونی اعلام نشده، در سرزمین‌های اشغالی نسبتاً رایج است. در اسرائیل فشار فزایدی برای قانونی کردن این ماده در اسرائیل به وجود آمده است.

مصرف کانابیس در سال‌های اخیر در جهان روبه افزایش بوده است. داده‌های آماری نشان از آن دارد که در سال ۲۰۲۰ نسبت افرادی که اقدام به مصرف این ماده کرده‌اند به کل جمعیت در آمریکای شمالی بالغ بر ۱۷,۳ درصد رسیده و این رقم برای کل جهان ۷,۶ درصد است. یعنی در جهان در سال ۲۰۲۰، حدود ۶۰۰ میلیون از جمعیت ۷,۹ میلیارد نفری جهان، نفر دست‌کم یک بار اقدام به مصرف کانابیس کرده اند.

بررسی میزان مصرف این ماده در کشورها و مناطق جهان مختلف به صورت تفکیکی نشان می‌دهد، در رژیم صهیونیستی نسبت افرادی که در سال ۲۰۲۰ تجربه مصرف کانابیس را داشته‌اند به ۱۷,۳ درصد کل جمعیت می‌رسد و از این حیث در جهان جایگاه نخست را به خود اختصاص داده است. این جامعه که اعم از چهار گروه است، افراد وابسته به مصرف کانابیس (معتادان)، مصرف‌کنندگان با اهداف پزشکی، مصرف‌کنندگان تفریحی و نیز افرادی که یک بار (یا به صورت پراکنده و موردی) تجربه مصرف را داشته‌اند. پس از رژیم صهیونیستی از این حیث جامائیکا، ایالات متحده، شیلی و کانادا در رده‌های دوم تا پنجم قرار گرفته‌اند که جز شیلی، همگی به قاره آمریکای شمالی تعلق دارند. همانطور که در آغاز نیز اشاره شد، این امر نشان از آن دارد مصرف کانابیس در این قاره سطح مصرف بالاتری دارد. نیوزلند و اروگوئه نیز به ترتیب با مصرف این ماده از سوی ۱۵,۳ و ۱۵,۲ درصد از جمعیت خود در سال ۲۰۲۰ از این منظر رده‌های ششم و هفتم جهان را اشغال کرده‌اند. در ادامه نگاهی کوتاه به روند قانونی شدن کانابیس در رژیم صهیونیستی خواهیم داشت.

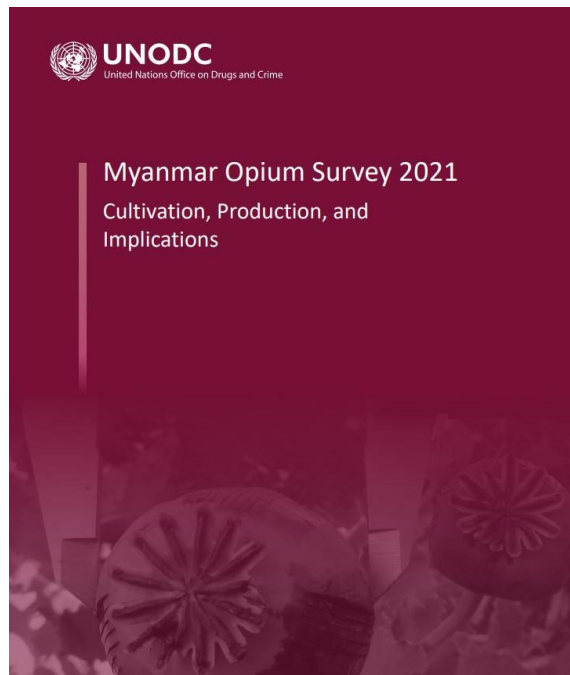
گذار از مصرف پزشکی به حق فردی

همچنین رژیم صهیونیستی در تحقیقات پیرامون مصارف پزشکی کانابیس نیز سابقه قابل توجهی دارد و از دهه ۱۹۶۰ تحقیق بر روی خواص دارویی ماری‌جوانا را آغاز کرد. این رژیم نهایتاً در دهه ۱۹۹۰ اقدام به قانونی سازی مصرف کانابیس برای اهداف پزشکی و درمانی کرد. اما از آن هنگام به بعد رفته رفته برخورد نهادهای رسمی این رژیم با موارد حمل یا خرید و

فروش کانابیس تا ۱۵ گرم (یعنی در حد مصرف شخصی) در عمل کنار گذاشته شد. از دهه ۲۰۱۰ اما موج حمایت از قانونی سازی مصرف کانابیس در سرزمین‌های اشغالی به برخی احزاب سیاسی نیز سرایت کرد و کم کم از مصرف شخصی این ماده به عنوان یک حق فردی سخن به میان آمد. در سال ۲۰۱۵ لایحه ای برای جرم زدایی از مصرف کانابیس برای شهروندان عادی این رژیم مشروط به مجوز پزشکی به پارلمان رفت و توانست از تصویب اکثریت بگذرد. در سال ۲۰۱۷ با تصویب لایحه جدیدی در کنست، مجازات زندان برای حمل کانابیس در حد مصرف شخصی، کنار گذاشته شد و جریمه مالی تصاعدی سه مرتبه ای جایگزین آن شد. در ژوئن ۲۰۲۰ نیز کابینه نتانیاها لویح جدیدی را برای افزایش حجم کانابیس مجاز به ۵۰ گرم و صدور مجوز برای خرید این ماده از برخی فروشگاه‌های تحت نظارت از سوی شهروندان بالای ۲۱ سال به پارلمان اسرائیل آورد و این دو لایحه در قرائت‌های اولیه به تصویب رسیدند، اما پیش از آنکه برای سومین بار به رأی گذاشته شوند، برنامه جدیدی از سوی کابینه برای این امر اعلام شد. برنامه جدید، کابینه نتانیاها آن بود که لایحه جدیدی را از تصویب بگذراند که اولاً خرید کانابیس به شهروندان را به ارائه کارت شناسایی مشروط کند و ثانیاً کشت خانگی گیاه ماری‌جوانا را نیز مشروط به کسب مجوز، قانونی می‌کرد. قرار بود وزیر دادگستری اسرائیل این لایحه را در اوایل ماه دسامبر ۲۰۲۰ برای تصویب به صحن پارلمان بیاورد ولی، عمر کابینه نتانیاها به این کار کفاف نداد.

در پی برکناری نتانیاها از قدرت و به قدرت رسیدن احزاب مخالف او در اسرائیل، وزیر دادگستری تمایل خود برای تصویب لایحه جدیدی در این باره را اعلام کرد که به طور رسمی به «غیرمجرمانه» بودن مصرف تفریحی کانابیس اشاره کند. این طرح در ژوئیه ۲۰۲۱ به صحن پارلمان آورده شد، اما به دلیل عدم حمایت همه نمایندگان عضو ائتلاف حاکم (به ویژه حزب عربی رعم) تنها موفق به کسب ۵۲ رأی مثبت شد و در مقابل ۵۵ نماینده با آن مخالفت کردند. در حال حاضر مصرف تفننی کانابیس همچنان طبق قوانین اسرائیل، غیرمجاز به شمار می‌آید، اما تنها در صورتی که فرد در طول ۷ سال، سه بار به دلیل حمل کانابیس دستگیر شود، می‌توان علیه او پرونده قضایی گشود.

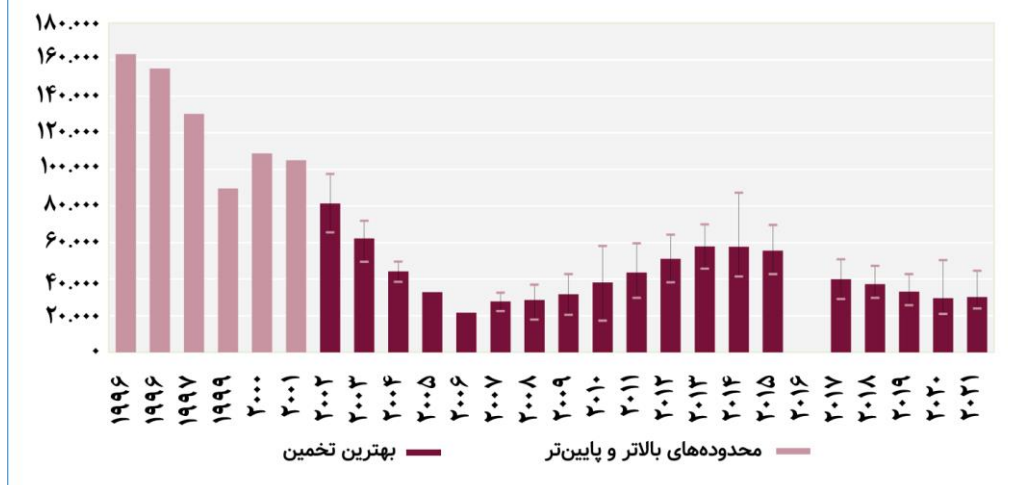
افزایش تولید تریاک در میانمار

پیمایش تریاک میانمار دفتر مقابله با مواد مخدر و جرم سازمان ملل متحد نشان از آن دارد که بین سپتامبر ۲۰۲۰ تا ژانویه ۲۰۲۱، برای نخستین بار پس از آغاز روند نزولی کشت مواد در سال ۲۰۱۴، سطح کشت افزایش یافته است.

در گزارش «پیمایش وضعیت افیون میانمار؛ کشت، تولید و پیامدها» که داده‌های آن درست پیش از تسلط نظامیان در فوریه ۲۰۲۱ گردآوری شده، نشان از افزایش ۲٪ سطح زیرکشت (از ۲۹۵۰۰ به ۳۰۲۰۰ هکتار) و افزایش ۴ درصدی در حجم محصول نهایی (۴۲۳ تن) دارد. این در حالی است که آمار کلی کشت در این کشور رقم‌هایی پایین‌تر از آمار سال‌های ۲۰۱۳ و ۲۰۱۴ را نشان می‌دهد و مشخص نیست که آیا این آمار نشان‌دهنده روندی بلندمدت است یا خیر؟ این امر با توجه به بحران‌های اجتماعی ناشی از گسترش پاندمی کرونا و گسترش کلی بازارهای منطقه‌ای نگران‌کننده است.

سطح زیرکشت خشخاش در میانمار (از ۱۹۹۶ - ۲۰۲۱)

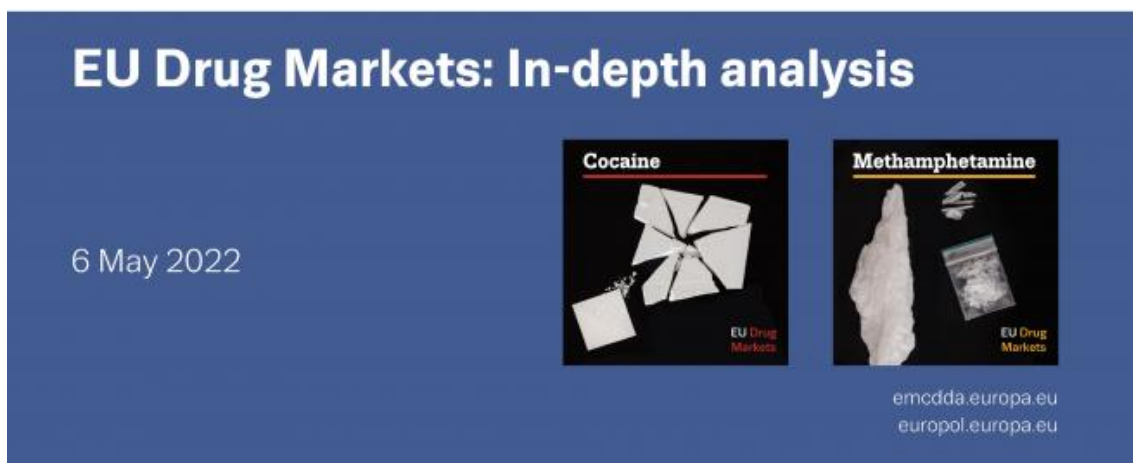

ایالت «شان» محل کشت ۸۳٪ خشخاش میانمار بوده، اما حجم کشت خشخاش در آن نسبت به سال‌های گذشته تنها ۱٪ افزایش یافته، این در حالی است که در ایالت «کاپین» هم‌مرز با هند و چین، افزایش ۱۷ درصدی کشت نسبت به سال گذشته مشاهده می‌شود.

با وجود تغییر مداوم منطقه ای به سمت تولید، قاچاق و مصرف از مواد مخدر مصنوعی، اقتصاد تریاک میانمار سود قابل توجهی در داخل و خارج از کشور به وجود می‌آورد. آخرین یافته‌ها در خصوص ارزش افیون در میانمار حاکی از گردش مالی ۰٫۵ تا ۱٫۱ میلیارد دلار است. در عین حال هروئین میانمار نیز با ۳ میلیون مصرف‌کننده دارای بازار ۱۰ میلیارد دلاری است.

کشاورزان و جوامع روستایی در ایالت شان و سایر مناطق کشت خشخاش سود نسبتاً کمی از تجارت فراملی مواد مخدر بر اساس محصولات خود دارند. با این حال، افزایش قیمت عمده فروشی - برای اولین بار از سال ۲۰۱۶ قیمت تریاک سر زمین افزایش یافته است - و وجود محیط اقتصادی و امنیتی بسیار کم ثبات، تجارت تریاک را جذاب تر می‌سازد. «بندیکت هافمن»، مدیر دفتر مقابله با مواد مخدر سازمان ملل در میانمار، می‌گوید: «دلیل اصلی روی آوردن کشاورزان به کشت خشخاش، فقر است. در حالیکه به نظر می‌رسد پویایی جدیدی در اقتصاد تریاک در حال شکل‌گیری است، ارتقای فرصت‌های معیشتی پایدار از نظر اقتصادی، اجتماعی و زیست‌محیطی یکی از محدود راه‌های رسیدگی به وضعیت مواد مخدر غیرقانونی در میانمار خواهد بود، هم در زمینه افزایش بی‌ثباتی و هم به عنوان یک مانع بلندمدت برای صلح و توسعه پایدار، به ویژه در ایالت شان.» شماره بعدی این گزارش فصل کشت ۲۰۲۱ - ۲۰۲۲ را مورد بررسی قرار خواهد داد.

نقش در حال تغییر اروپا در بازار مخدر جهان

گزارش سالانه و مشترک مرکز نظارت بر مواد مخدر و اعتیاد اروپا و آژانس اتحادیه اروپا برای همکاری در اجرای قانون (یورپول) برای سال ۲۰۲۲ در روز جمعه ۱۶ اردیبهشت ماه ۱۴۰۱ منتشر شد. این گزارش که از بررسی وضعیت مخدی اتحادیه اروپا در سال ۲۰۲۱ حاصل شده، روندهای جدیدی که باید در سال جاری میلادی از سوی اعضای این اتحادیه در پیش گرفته شود را مورد بررسی قرار داده است. تغییر جایگاه اروپا در زمینه تولید و تجارت بین المللی مواد مخدر، مهم ترین گزاره تحلیلی این گزارش است. تغییر مذکور در دو حوزه رهگیری شده است: «وضعیت جدید بازارهای مت آمفتامین (شیشه) و کوکائین» و «همکاری میان گروه های تبهکار جهان در زمینه تجارت مخدری و تهدیدهای امنیتی جدید». در این گزارش همچنین جدیدترین روندهای زنجیره تامین مواد، تولید و قاچاق تا توزیع و مصرف آن مورد بررسی قرار گرفته است.

براساس اطلاعات منتشر شده در این گزارش با آنکه در حال حاضر بازار بزرگ کوکائین و مت آمفتامین در سطح ۲۷ کشور عضو اتحادیه اروپا همچنان کوچک هستند، اما رشدی مداوم را در ۱۰ سال گذشته از سر گذرانده اند. همچنین به تهدیدهای ناشی از نوآوری در فرآیندهای تولید، پیش سازهای شیمیایی و دامنه روبه رشد محصولاتی که ممکن است برای مصرف کنندگان خطرناک باشد، اشاره می شود.

«الکسیس گوسدل»، مدیر آژانس نظارت اتحادیه اروپا بر امور موادمخدر، در این راستا معتقد است: «میزان دسترسی به مواد افزایش یافته است.» علاوه بر این وی اعلام کرده که میزان خشونت، فساد مالی و مشکلات بهداشتی نیز افزایش پیدا کرده است. به طور کلی قاره اروپا محل اصلی تولید موادمخدر مصنوعی در جهان است که محصولات آن هم در داخل کشورها و هم برای صادرات خارجی مورد استفاده قرار می گیرد.

همچنین این قاره به طور فزاینده ای نقطه انتقال موادمخدری است که از سایر نقاط جهان آمده و مقصد آن دیگر مناطق جهان است. «کاترین دی بوله»، مدیر اجرایی یورپول معتقد است که تجارت غیرقانونی موادمخدر همچنان اصلی ترین حوزه

فعالیت گروه‌های تبهکار و سازمان‌یافته در اتحادیه اروپا به حساب می‌آید؛ چنانکه نزدیک به ۴۰٪ از این شبکه‌ها به این امر مشغولند.

افزایش تولید کوکائین در سطح اتحادیه اروپا

بررسی وضعیت بازار کوکائین در اتحادیه‌اروپا نشان از گسترش این بازار و رسیدن به سطحی بی‌سابقه دارد. محل تولید کوکائین ترانزیت شده به اروپا، عمدتاً آمریکای جنوبی است. همچنین اروپا مسیر اصلی ترانزیت این ماده به سوی خاورمیانه و به حساب می‌آید. از سوی دیگر افزایش میزان کوکائین تولید شده در خود قاره اروپا در سال‌های اخیر نشان می‌دهد که این قاره دیگر تنها بازار مصرف کوکائین نیست و نقش آن در تجارت بین‌المللی مواد مخدر در حال تحول است. کوکائین پس از کانابیس دومین ماده مخدر غیرقانونی رایج در اتحادیه اروپا است.

حجم بازار این ماده قریب به ۱۰،۵ میلیارد یورو (بین ۷،۷ میلیارد تا ۱۲،۸ میلیارد دلار یورو) برآورد می‌شود. حدود ۳،۵ میلیون نفر (۱۵ تا ۶۴ سال) گزارش دادند که این مواد را مصرف کردند. با آنکه همچنان بازار مصرف کوکائین در جنوب و غرب اروپا متمرکز، اما به نظر می‌رسد بازار این مواد به سمت شرق در حال گسترش است. سه کشور بلژیک (۷۰ تن)، هلند (۴۹ تن) و اسپانیا با (۳۷ تن) حدود سه چهارم کشفیات کوکائین قاره سبز را به خود اختصاص دادند. نقاط ورود محموله‌های کانتینر در حال متنوع شدن و بیشترین کشفیات در اروپای شرقی و ترکیه است.

مت‌آمفتامین؛ بازاری کوچک اما در حال رشد پیوسته

مت‌آمفتامین پر مصرف‌ترین مواد محرک مصنوعی در جهان است که سهمی نسبتاً اندک در بازار مخدری اروپا دارد. آخرین تحلیل‌ها افزایش تهدید شیوع این مواد را در قاره سبز نشان می‌دهد؛ زیرا از یکسو سطح دسترسی به شیشه در اروپا افزایش یافته و روندهای جدیدی از مصرف آن در مناطق جدید دیده می‌شود. براساس آمارهای منتشر شده در این گزارش میزان مصرف مت‌آمفتامین از سال ۲۰۱۰ تا ۲۰۲۰، حدود ۵ برابر افزایش یافته است. همچنین گسترش تولید آمفتامین در افغانستان، با توجه به قیمت پایین محموله‌های بزرگ و مسیرهای قاچاق تثبیت‌شده به سوی اروپا، امنیت مخدری این قاره را با مخاطره روبه‌رو کرده است.

قاره اروپا یکی از اصلی‌ترین مقاصد ترانزیت مواد مخدر توسط کارتل‌های مواد مخدری به حساب می‌آید. دلیل اصلی این امر در بهای بالایی است که انواع مواد مخدر در سطح خرده‌فروشی برای گروه‌های قاچاق در پی دارد. در جدیدترین گزارش سالانه مشترک مرکز نظارت بر مواد مخدر و اعتیاد اروپا و آژانس اتحادیه اروپا برای همکاری در اجرای قانون (یوروپول) که در ماه جاری میلادی منتشر شده، نسبت به گسترش تولید، ترانزیت و مصرف مت‌آمفتامین (شیشه) و کوکائین در قاره سبز

هشدار داده شده است. حجم بازار مصرف کوکائین در میان کشورهای عضو اتحادیه اروپا در ۱۰ سال گذشته افزایش یافته و ارزش خرده فروشی این ماده در سال ۲۰۲۰ به طور متوسط حدود ۱۰,۵ میلیارد یورو ارزیابی شده است. همچنین در سال مذکور ۳,۵ میلیون اروپایی (۱۵ تا ۶۴ ساله) تجربه مصرف کوکائین را داشته اند و ۱۴ میلیون تن نیز مصرف کننده دائمی آن بوده اند. از سوی دیگر درحالیکه غرب و جنوب اروپا جنوب و غرب اروپا، قطب اصلی مصرف کوکائین در این قاره به حساب می آید، بازارهای مصرف به سمت شرق اروپا در حال گسترش است. گفتنی است این ماده در حال حاضر دومین ماده پر مصرف پس از کانابیس در سطح به حساب می آید.

این گزارش همچنین حاکی از روند بلند مدتی در گسترش بازار مت آمفتامین است. تعداد محموله های کشف شده این ماده از سال ۲۰۱۰ تا ۲۰۲۰، در ۲۷ کشور عضو اتحادیه اروپا، بیش از دو برابر (از ۳ هزار به ۶۲۰۰) شده است. از منظر حجم واقعی نیز شاهد رشدی ۴۷۷ درصدی در طی ۱۰ سال هستیم که در سال ۲۰۲۰ به ۲,۲ تن بالغ شده است. در همین سال ۹ کشور عضو اتحادیه اروپا از برچیدن ۲۱۵ آشپزخانه مت آمفتامین خبر دادند.

پیامدهای مخدري بحران اوکراین

بر اساس آخرین گزارش موجود در مورد وضعیت مصرف مواد مخدر و الکل در اوکراین در این کشور ۴۲۱ مورد مرگ ناشی از مصرف مواد مخدر و روان گردان در سال ۲۰۱۹ رخ داده که بیش از دو برابر آمار سال ۲۰۱۷ با ۲۰۲ مورد مرگ بوده است. ۶۷ درصد این مرگ و میرها ناشی از مصرف مواد مخدر مانند هروئین بوده است و در کشوری با حدود ۲۸ میلیون جمعیت، ۱۸,۶ میلیون سرنگ بین مصرف کنندگان توزیع شده که آمار چشمگیری است. همچنین بر اساس گزارش دفتر مقابله با جرم و مواد سازمان ملل متحد، در سال های ۲۰۱۸ تا ۲۰۲۰، مصرف کنندگان تزریقی مواد مخدر بالغ بر ۳۵ هزار نفر یا ۱,۷ درصد جمعیت بزرگسالان این کشور را تشکیل داده اند که این امر یکی از بالاترین نرخ شیوع مصرف مواد تزریقی در جهان به حساب می آید. دو ماده هروئین و متادون بیش از سایر مواد در این کشور برای تزریق به صورت غیرقانونی به فروش می رسد. همچنین تخمین زده می شود ۲۲,۸ درصد از افرادی که مواد مخدر تزریق می کنند، مبتلا به ایدز بوده و بیش از نیمی از آنها هپاتیت داشته باشند.

داده های اندکی در ارتباط با میزان مصرف مواد مخدر در اوکراین وجود دارد، اما تحلیل روندهای موجود نشان می دهد میزان مصرف مواد مخدر میان دانش آموزان دبیرستانی ۱۵ تا ۱۶ سال در حال افزایش است، به نحوی که در سال ۲۰۱۹ گزارش شده، ۱۰ درصد پسران و ۷,۴ درصد دختران گروه سنی ۱۵ تا ۱۶ سال برای یکبار هم که شده اقدام به مصرف مواد (به غیر از الکل و تنباکو) کرده اند؛ در این میان شاهدانه و مواد استنشاقی بیشترین مواد مصرفی میان نوجوانان است. همچنین در سال های اخیر مصرف مواد روان گردان جدید به ویژه کانابینوئیدهای مصنوعی افزایش و درمقابل مصرف مواد مخدر پایه مانند تریاک و مشتقات آن میان نوجوانان از سال ۲۰۰۷ کاهش یافته است.

باید گفت، اوکراین از زمان فروپاشی اتحاد جماهیر شوروی در سال ۱۹۹۱ با بحران سوء مصرف مواد مخدر مواجه بوده است. در بازه زمانی ۱۵ سال بعد از جدایی از شوروی، هر سال شاهد افزایش ۱۰ تا ۱۲ درصدی تعداد افراد وابسته به مصرف مواد

بوده است. این کشور در سال ۱۹۹۳ یعنی سال‌های اولیه جدایی از شوروی دارای ۵۲ میلیون جمعیت بوده که تا پایان سال ۲۰۱۶، کاهش ۱۸ درصد جمعیت را تجربه کرده و سالانه تقریباً یک میلیون جمعیت از این کشور مهاجرت می‌کنند. همین امر موجب کمبود نیروی کار متخصص در بخش مراقبت‌های بهداشتی و آموزشی در زمینه پیشگیری و درمان مصرف مواد مخدر شده است.

در خیابان‌های اوکراین افراد معتاد دسترسی آسانی به مواد مخدر دارند و آنهایی هم که تحت درمان هستند برای دریافت داروهای درمانی خود مانند متادون با مشکل کمبود داروخانه و دارو روبرو هستند. در کیف قبل از حمله روسیه به اوکراین بیش از ۴۵ مرکز درمانی وجود داشت. این مراکز هر روز به ۳۰ تا ۷۰ بیمار تحت درمان نسخه‌های دارویی ارائه می‌دهند. اما مشکل این است که هم‌زمان با جنگ به دلیل اجرای مقررات منع آمد و شد داروخانه‌ها فقط سه ساعت در روز باز هستند و ارائه خدمات در این شرایط به افراد تحت درمان با داروهای ترک بسیار سخت شده است.

محدودیت‌های زمان جنگ، عرضه داروهای حیاتی درمان اعتیاد مانند متادون و بوپرنورفین را کاهش داده است. گزارش شده در کیف شهری با ۱۳۰۰ بیمار مصرف‌کننده متادون، منابع دارویی بسیار کم است، همچنین در شمال شرقی شهر خارکف، ذخایر هر دو دارو به طور کامل از دسترس خارج است.

پیش‌بینی می‌شود اپیدمی مصرف مواد مخدر در اوکراین هم در طول جنگ و هم پس از آن به دلیل استرس و پیامدهای روانی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی وقوع جنگ افزایش یابد. بر اساس نتایج مطالعات انجام شده در مورد تاثیر جنگ بر وضعیت مخدري کشورها باید گفت در بیشتر موارد سوء مصرف مواد مخدر و الکل در زمان جنگ افزایش می‌یابد، زیرا نظم مدنی و اجرای قانون در مناطق جنگی فرو می‌ریزد. همچنین استرس هاس ناشی از شرایط جنگی باعث می‌شود که غیرنظامیان و سربازان آسیب دیده به دنبال تسکین وضعیت خود به سوی مصرف مواد و داروهای که اثرات سرخوشانه دارند، جذب شوند.

اوکراین از زمان برکناری ویکتور یانوکوویچ (رئیس‌جمهور منتخب این کشور که تحت حمایت روسیه بود) در سال ۲۰۱۴، دچار آشفتگی داخلی شد. ایالات متحده که خواهان نفوذ بیشتر بر این کشور بوده به تجارت و روابط این کشور با روسیه و رد وام‌های صندوق بین‌المللی پول توسط این کشور همواره معترض بوده است. اوکراین جمعیتی یکپارچه ندارد و ساکنان مناطق غربی و شرقی آن از ابرقدرت‌های متفاوتی حمایت می‌کنند؛ نیمه غربی اوکراین هوادار اتحادیه اروپا و غرب است و منطقه شرقی از جمله مانند لوهانسک و دونتسک حامی روسیه هستند. در سال ۲۰۱۴ اعتراضات خشونت‌آمیز در کیف که عمدتاً توسط حزب راست افراطی سوبودا رهبری می‌شد، بر پلیس و نیروهای طرفدار یانوکوویچ چیره شد و او را مجبور به فرار از کشور کرد. هم‌زمان جنبشی جدایی‌طلبان در لوهانسک و دونتسک خواستار پیوستن به روسیه بودند. این امر مورد پشتیبانی روسیه نیز بودند اما پوتین همواره این موضوع را رد می‌کرد و در ظاهر خواستار صلح این جنبش با کیف بود، که البته هیچگاه محقق نشد و در فوریه ۲۰۲۲ روسیه به طور رسمی از الحاق مناطق شرقی اوکراین به روسیه حمایت کرد. سرانجام زمانی که ارتش اوکراین شروع به اجرای عملیات نظامی و پرتاب بمب علیه این جنبش در لوهانسک و دونتسک کرد، پوتین برای محافظت از آنها وارد عمل شد و ضمن به رسمیت شناختن آنها به عنوان منطقه ای خودمختار وارد درگیری نظامی به کیف

شد. شرایط جنگی در اوکراین موجب شده تا داروهای حیاتی در این کشور کم شود و در نتیجه داروهای درمان سوء مصرف مواد مخدر نیز نایاب باشد.

آغاز فرایند قانونی سازی کانابیس در زیمباوه

زیمباوه که واقع در آفریقای جنوبی است، یکی از نخستین کشورهای قاره آفریقا لقب گرفته که تولید کانابیس دارویی را از سال ۲۰۱۸ به امید دستیابی به جریان جدیدی از درآمدهای دلاری قانونی کرده و تا کنون ۵۷ مورد مجوز در این زمینه صادر کرده است.

با تامین مالی از سوی شرکت‌های خارجی مانند «کینگ کنگ ارگانیکس»^۳ مستقر در ایالات متحده، کشاورزان سیاه‌پوستی مانند نیانونگو^۴ ۳۵ ساله، به دنبال آن هستند که کشت محصولات سنتی مانند تنباکو را به کانابیس تبدیل کنند. نیانونگو در اینباره گفت: «ما می‌خواهیم کانابیس را به قیمت ۲۵ دلار در هر یک کیلوگرم بفروشیم که این عدد پنج الی شش برابر بیشتر از درآمدی است که محصول مرغوب تنباکو می‌تواند به شما بدهد. در واقع ما روی یک معدن طلای سبز نشسته‌ایم.»

به گفته تحلیل‌گران ارزش تقریبی صنعت جهانی کانابیس ممکن است تا سال ۲۰۲۸ به ۲۷۲ میلیارد دلار برسد. «متولی انکوبه»، وزیر دارایی زیمباوه نیز در این باره می‌گوید زیمباوه درصدد کسب حداقل یک میلیارد دلار از این بازار است (بیش از مبلغی که هم‌اکنون از صادرات عمده توتون^۵ به دست می‌آورند).

³ King Kong Organics

⁴ Nyanungo

⁵ tobacco

مقامات زیمبابوه به عنوان بزرگترین تولیدکننده تنباکو در آفریقا، متوجه شده اند که این کشور باید به محصولات تولیدی خود تنوع بخشیده و از محصولات مخدری اعتیادآوری (که ثابت شده برای سلامت سیگاری ها و اطرافیان آنان مضر است) فاصله بگیرند. کانابیس در واقع این به عنوان جایگزین است که از یکسو ضرر کمتری نسبت به سیگار دیده دارد و کانابیدیول⁶ (CBD) آن نیز از سوی دیگر دارای خاصیت درمانی در نظر گرفته می شود.

تجارت پرهزینه

اما چالش های زیادی نیز در این زمینه باقی می ماند؛ نه تنها هزینه هنگفت راه اندازی این مزارع، بلکه مقررات سخت گیرانه موجود، از جمله الزامات گلخانه ای «رشد ارگانیک» کانابیس نیز برای اینکه بتوان محصولات را در بازار پزشکی فروخت، ضروری است.

نینانگو با کوتاه کردن برگ های متمایز بادبزنی شکل مزرعه خود گفت: «یک گلخانه بسیار پرهزینه است. در کل این گلخانه: فقط برای راه اندازی ساختار به چیزی حدود ۵۰۰۰۰۰ دلار نیاز دارید، بدون احتساب سیستم قطره ای و ورودی بذر.» شریک نینانگو در آمریکا یعنی «کینگ کنگ ارگانیکس» که دانه و سایر نهاده ها را تامین می کند، گلخانه ها را براساس توافق نامه پیش خرید خریداری کرد

به گفته وی این هزینه برای کشت یک هکتار کانابیس به ۲,۵ میلیون دلار می رسد. در حال حاضر او و سایر تولیدکنندگان با دولت لابی می کنند تا قوانین را تعدیل و هزینه ها را کاهش دهند. آژانس سرمایه گذاری و توسعه زیمبابوه⁷ به تولیدکنندگان کانابیس مجوز داده در مورد این مسائل هیچ موضعی نگرفته است.

مزرعه جنگلی نینانگو که از سال ۲۰۰۳ فعالیت می کند، به کشت محصولات سنتی تنباکو، ذرت و پرورش گاو پرداخته، اما صدور مجوز کانابیس را از سال ۲۰۲۰ در دستور کار قرار داده است. از ۸۰ نفر دستیار او بر روی مزارع، اکنون ۲۰ نفر روی گیاه کانابیس کار می کنند.

او انتظار دارد که در ماه اوت و همزمان با برداشت نخست کانابیس ۲,۵ میلیون دلار سود به دست بیاورد، که شدیداً بیشتر از سود او از دیگر محصولات و دام هایش خواهد بود.

⁶ cannabidiol

⁷ The Zimbabwe Investment and Development Agency

تنش در همکاری های امنیتی - مخدري مکزيک و آمریکا

به گزارش رویترز، دو منبع آگاه، دولت مکزیک یک واحد منتخب مبارزه با موادمخدر^۸ را که قریب به ربع قرن سابقه همکاری با سازمان مبارزه با موادمخدر آمریکا^۹ (دی ای ای)، برای مبارزه با جنایات سازمان یافته را داشته است را منحل کرده است. این اقدام ضربه بزرگی به همکاری های امنیتی دوجانبه محسوب می شود.^{۱۰}

این گروه به عنوان واحد تخصصی در ۱۵ کشور فعالیت می کرد و آمریکایی آن را برای انهدام حلقه های قدرتمند قاچاق و سرنگونی کارتل های بزرگ موادمخدر در سراسر جهان، گروهی بسیار ارزشمند می دانستند. این واحدها توسط «دی ای ای» آموزش می دید اما تحت کنترل دولت های ملی قرار داشت.

در مکزیک، بیش از ۵۰ افسر در واحد پلیس «اس آی یو» که متشکل از بهترین افراد کشور بودند بر روی بزرگ ترین پرونده ها مانند دستگیری خواکین گوزمان ملقب به «ال چاپو»^{۱۱} در سال ۲۰۱۶ کار کردند که در آن زمان رئیس کارتل قدرتمند «سینالوا»^{۱۲} بود.

^۸ anti-narcotics

^۹ U.S. Drug Enforcement Administration

^۱ Joaquin "El Chapo" Guzman ^۰

^۱ Sinaloa ^۱

این پایان همکاری، تلاش‌های آمریکا برای مبارزه با گروه‌های تبهکار سازمان‌یافته در داخل مکزیک، به عنوان یکی از کانون‌های چند میلیارد دلاری تجارت جهانی موادمخدر به خطر انداخته و دستگیری و پیگیری قانونی رهبران کارتل‌های مخدري را دشوارتر کرده است.

به گفته یکی از ماموران آگاه «دی ای ای»، دولت رئیس‌جمهور آندرس مانوئل لوپز اوبرادور^۱ به طور رسمی به «دی ای ای» اطلاع داده که این واحد تعطیل شده است. دومین منبع مطلع از این واقعه نیز بسته‌شدن این واحد را تایید کرده است. وزارت امنیت عمومی مکزیک به درخواست‌های مکرر برای اظهارنظر در این مورد خودداری کرد. پیش از این تعطیلی این واحد گزارش نشده بود. رویترز موفق نشد دریابد که چه چرا دولت مکزیک این مورد را در آن به طور علنی اعلام نکرد. «خاموش‌اش کردند». مامور با اشاره به این واحد گفت: «پل‌هایی را که دهه‌ها برای کنارهم قراردادن آن وقت صرف کردیم، از بین رفت.»

این پایان ممکن است برای مقامات مسئولی که در حال مبارزه برای کاهش آمار ۱۰۰۰۰۰ نفری اوردوز در سال گذشته میلادی هستند، که عمدتاً با موج جدید موادمخدر مصنوعی از مکزیک ارتباط دارد، در خیابان‌های ایالات متحده بسیار پر هزینه‌تر است.

این تیم حرفه‌ای که در سال ۱۹۹۷ تاسیس شد؛ مسیر اصلی «دی ای ای» برای به اشتراک گذاشتن سرنخ‌هایی در مورد محموله‌های موادمخدر و راهنمایی‌های بدست آمده در خاک آمریکا با دولت مکزیک بود.

واحد دوم «اس آی یو» مکزیک، مستقر در دفتر داخلی دادستان کل و مستقل از لوپز اوبرادور، به فعالیت خود ادامه می‌داد. به نظر مایکل ویگیل رئیس سابق واحد عملیات «دی ای ای»، بسته شدن «اس آی یو» و محدود کردن همکاری‌های امنیتی از سوی لوپز اوبرادور به هر دو کشور آسیب خواهد زد.

وی افزود: «این به معنای ورود موادمخدر بیشتر به آمریکا و خشونت بیشتر در مکزیک است.»

بسته‌شدن «اس آی یو» آخرین نمونه از شکست همکاری میان «دی ای ای» و مکزیک از زمانی است که لوپز اوبرادور در سال ۲۰۱۸ قدرت را به دست گرفت و قول داد سیاست امنیتی این کشور را اصلاح کند.

لوپز خشمگین از افزایش خونریزی‌ها به دلیل شیوه سلف خود و مقصر دانستن آنها در این امر، به دنبال شیوه پلیسی کم‌تنش‌تر بود و متعهد شد که به جای تعقیب این کارتل‌ها به عنوان عامل اصلی خشونت، با دلایل اصلی این مشکل همچون فقر مقابله کند.

¹ Andres Manuel Lopez Obrador ²

همچنین رئیس‌جمهور کار را برای مقامات امنیت خارجی در داخل مکزیک، به دلیل عملکرد «دی ایی ای» که به اعتقاد او مساوی با نقض حاکمیت مکزیک بود، دشوارتر کرد.

به طور غیررسمی، مقامات آمریکایی می‌گویند که نقش حیاتی مکزیک در مسدود کردن جریان مهاجران از آمریکای لاتین (که برای واشنگتن در اولویت است)، اهرم‌های محدودی برای تحت فشار قراردادن لوپز در مورد دیگر مسائل همچون همکاری امنیتی باقی گذاشته است.

اگرچه شهرت «اس آی یو»، به دلیل رشوه گرفتن «ایوان ریس آرزات» رئیس سابق این مجموعه و محکومیت آن به دلیل افشا اطلاعات یک باند مخدري و محکوم شدن آن در دادگاه آسیب دید؛ اما مقامات «دی ایی ای» به افسران مکزیک برای پیشبرد تحقیقات خود در این کشور نیاز داشتند.

در سال ۲۰۱۹ نخستین زنگ خطر برای این واحد، زمانی که لوپز اوبرادور در پلیس فدرال (که واحد اس آی یو در آن مستقر بود) به دنبال ایجاد نیروی جدید به نام گارد ملی، به صدا درآمد.

ماموران «دی ایی ای» برای مدتی به همکاری با هم‌تایان مکزیک خود، بویژه در فرودگاه مکزیکوسیتی، جایی که افسران «اس آی یو» در حال رهگیری بار قاچاق فتانیل به عنوان مواد مصنوعی بسیار قوی که عامل افزایش بیش‌مصرفی در آمریکا است، ادامه دادند.

اما در اکتبر ۲۰۲۰ همکاری امنیتی بین «دی ایی ای» و مکزیک هنگامی که مقامات امنیتی آمریکا در لس‌آنجلس سالوادور سینفونگوس^۳ وزیر دفاع اسبق مکزیک رابه اتهام تباتی با یک کارتل موادمخدر بازداشت کردند، به شدت کاهش یافت.

دادستان‌های ایالات متحده به سرعت با استناد به ملاحظات حساس در حوزه سیاست خارجی وی را آزاد کردند، اما لوپز اوبرادور «دی ایی ای» را به «حرفه‌ای نبودن» و جعل شواهد در این پرونده متهم کرد.

در دسامبر ۲۰۲۰، دولت لوپز مصونیت دیپلماتیک را از عوامل خارجی سلب و مقامات مکزیک را مجبور کرد تا گزارشاتی در خصوص تعامل با افسران امنیتی در خارج از کشور ارائه دهند.

مامور «دی ایی ای» گفت: «این آخرین میخ تابوت بود». چند ماه بعد «اس آی یو» تعطیل شد.

این مامور در ادامه افزود، زمانی که این واحد به طور رسمی منحل شد، مدت‌ها فعال نبود، زیرا گارد ملی مکزیک «پرهیز» از خشونت را به تحقیقات در مورد کارتل‌های موادمخدر ترجیح می‌داد.

در سال گذشته با توجه به ثبت بیش از ۳۳ هزار قتل در مکزیک، ویگیل مامور سابق «دی ایی ای» گفت که بستن یک واحد نخبه که به دنبال پیگیری پرونده گروه‌های تبهکار سازمان‌یافته که مسئول بسیاری از این قتل‌ها هستند، منطقی به نظر نمی‌رسد. او گفت: «مکزیک در حال زدن تیشه به ریشه خود است.

¹ Salvador Cienfuegos

مهم‌ترین تحولات مخدري ايران در اردیبهشت ۱۴۰۱

نخستین خبر این بخش مربوط به دومین بازدید رئیس دولت سیزدهم، سید ابراهیم رئیسی در ۴ اردیبهشت ۱۴۰۱ از مرکز بازپروری اخوان در شهرستان ملارد می‌شود. در موزخ ۲۱ آبان ماه ۱۴۰۰، رئیس‌جمهور در نخستین بازدید خود از یک کمپ بازپروری معتادان، از کمپ معتادان در شهری بازدید نمودند. ایشان در هر دو دیدار ضمن اشاره به اهمیت معنویت در مسیر رشد و ترک افراد درگیر اعتیاد، دو مسئله اشتغال‌زایی و بازگشت معتادین به جامعه را به عنوان حلقه‌های مفقوده چرخه ترک اعتیاد در کشور بیان کردند. نکته قابل ذکر آن است که ابراهیم رئیسی نخستین رئیس‌جمهور ایران پس از انقلاب ۱۳۵۷ است که از کمپ‌های ترک اعتیاد و بازپروری دیدار کرده است.

دومین خبر مربوط دیدار سردار «مجید کریمی»، رئیس پلیس مواد مخدر کشور با «ساتان نارایان پردان»، رئیس آژانس مبارزه با موادمخدر هند است. در این دیدار که روز سه‌شنبه ۲۰ اردیبهشت ۱۴۰۱ انجام شد، دو طرف بر ارتقاء سطح همکاری دوجانبه و به اشتراک گذاشتن توانمندی‌های پلیسی دو کشور در عرصه مبارزه با موادمخدر تاکید کردند. در ادامه سردار کریمی ضمن تشریح دست‌آوردهای مخدري ايران در زمینه کشف و مبارزه با مسیرهای ترانزیت و قاچاق‌مخدر، بر ضرورت ایجاد دوره‌های آموزشی، تشکیل کمیته‌های تخصصی اطلاعاتی مشترک، تبادل دانش و تکنولوژی، شناسایی و کشف موادمخدر تاکید کردند. ساتان رایان نیز ضمن تحسین سابقه ایران در مسیر مبارزه با موادمخدر، از توسعه همکاری‌های مخدري ايران استقبال و خواهان عقد تفاهم‌نامه همکاری و استفاده از تجربیات جمهوری اسلامی در این حوزه شد.

کاهش سن اعتیاد در ایران، سومین خبری است که در این بخش به آن خواهیم پرداخت. سلمان ذاکر عضو کمیسیون اجتماعی مجلس شورای اسلامی در مصاحبه با روزنامه «همدلی» گفت که سن اعتیاد در کمتر از ۶ سال به سن ۱۰ تا ۱۲ سالگی رسیده

است. این آمار در حالی از سوی بهارستان اعلام می‌شود که در اواخر اسفندماه ۱۳۹۵، روزبه کردونی مدیرکل وقت دفتر آسیب‌های اجتماعی وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی میانگین سن معتادان را حدود ۲۰ سال اعلام کرد. در ادامه آمارهای عجیب و ضدونقیض در مورد دانش‌آموزان معتاد، سال ۹۴ حسین طلا، عضو کمیسیون اجتماعی مجلس شورای اسلامی گفت: ۱۳۰ هزار دانش‌آموز معتاد، پشت نیمکت‌های مدارس حضور دارند. این آمار از آن جهت تلخ است که آمار دانش‌آموزان در همان سال ۱۳ میلیون از سوی آموزش و پرورش اعلام شد. این به آن معناست که ۱۰ درصد دانش‌آموزان سال تحصیلی ۹۴،۹۵ آلوده به موادمخدر بوده‌اند.

چهارمین خبر این بخش به میزان کشفیات کشور از ابتدای سال جاری تا اواخر اردیبهشت‌ماه ۱۴۰۱ اختصاص دارد. در سومین هفته فروردین ماه ۱۴۰۱ سردار «ناصر صلائی»، معاون مقابله با عرضه و امور بین‌الملل ستاد مبارزه با مواد مخدر از کشف ۲۱ تن انواع مواد مخدر در ایران خبر داده بود. این درحالیست که رقم مذکور برای هفته‌های پایانی اردیبهشت به ۱۰۵ تن رسیده است. به این ترتیب به نظر می‌رسد در حدود یک ماه میزان کشفیات انواع مواد مخدر در ایران، ۵ برابر بیشتر شده است.

پنجمین خبر مهم مخدری ایران در اردیبهشت ماه ۱۴۰۱ عبارت از این بود که «محمد ترحمی»، مدیرکل حقوقی و امور اموال ستاد مبارزه با موادمخدر در گفت‌وگویی با خبرگزاری ایسنا از افزایش قیمت مواد مخدر و روان‌گردان‌ها در بازار سیاه قاچاق در پی اعلام ممنوعیت کشت در افغانستان خبر داد و گفت: «سختی دسترسی که از ابعاد مقابله‌ای در مهار بروز و شیوع اعتیاد به مواد مخدر است با کاهش تولید و در نتیجه کاهش عرضه و افزایش قیمت مواد مخدر تحقق خواهد یافت. به نظر می‌رسد به زودی محموله‌های با کیفیت و خلوص پایین‌تر نیز وارد بازار مصرف کشور شود که می‌تواند به بحران سلامت منجر شود.

فرجام سخن؛ نگاه ایرانی به تحولات مخدري جهان

در چهاردهمین شماره از بولتن مخدري جهان، درصدد بهینه‌سازی این محصول و افزایش ارتباط آن با منافع و دیپلماسی مخدري کشورمان برآمده ایم. به این معنا که از این شماره به بعد می‌کوشیم ضمن اشاره به مهم‌ترین وقایع مخدري ایران در بازه یک ماه، پیامدهایی که تحولات جهانی این حوزه، احتمالاً برای وضعیت مخدري و اعتیاد در کشورمان در پی دارد را تحلیل کنیم.

دو خبر از مجموع اخبار این شماره به حرکت دو دولت دیگر در سطح جهان به سطحی از قانونی‌سازی کانابیس اختصاص یافت. رژیم صهیونیستی که از دیرباز در زمینه کانابیس دارویی پیشرو به حساب می‌آمده و زیمباوه که در چهار سال اخیر وارد فرایند قانونی‌سازی کشت و تولید کانابیس برای مصارف دارویی شده است. گفتنی است در این زمینه روند جهانی حرکت به سوی قانونی‌سازی است و دولت‌های مختلف بدون استثنا این روند را از کانابیس دارویی و مصارف پزشکی آغاز می‌کنند. اگرچه بدون تردید نیاز به کانابیس دارویی، یکی از واقعیت‌های جهان امروز است، اما باید در نظر گرفت که حرکت به سوی سیاست قانونی‌سازی کشت و تولید کانابیس دارویی، در کشورهای مختلف صرفاً یک نقطه انتقالی است و کشورهای مختلف معمولاً از سیاست قانونی‌سازی دارویی به سوی مصرف دارویی و درمانی و سپس مصرف تفننی حرکت می‌کنند. زیمباوه نیز هم اکنون وارد فازهای نخست این سیاست شده و در سال‌های بعد فازهای جدید گسترش آن را به احتمال زیاد اعلام خواهد کرد.

انتشار پیمایش تریاک میانمار در ماه آوریل ۲۰۲۱ نیز از جمله اخبار مهم جهان است. این گزارش نشان می‌دهد که بین سپتامبر ۲۰۲۰ تا ژانویه ۲۰۲۱، برای نخستین بار پس از آغاز روند نزولی کشت مواد در سال ۲۰۱۴، سطح کشت افزایش یافته است. در گزارش «پیمایش وضعیت افیون میانمار؛ کشت، تولید و پیامدها» که داده‌های آن درست پیش از تسلط نظامیان در فوریه ۲۰۲۱ گردآوری شده، نشان از افزایش ۲٪ سطح زیرکشت (از ۲۹۵۰۰ به ۳۰۲۰۰ هکتار) و افزایش ۴ درصدی در حجم محصول نهایی (۴۲۳ تن) دارد. این در حالی است که آمار کلی کشت در این کشور رقم‌هایی پای‌ین‌تر از آمار سال‌های ۲۰۱۳ و ۲۰۱۴ را نشان می‌دهد و مشخص نیست که آیا این آمار نشان‌دهنده روندی بلندمدت است یا خیر؟ این امر با توجه به بحران‌های اجتماعی ناشی از گسترش پاندمی کرونا و گسترش کلی بازارهای منطقه‌ای نگران‌کننده است. به نظر می‌رسد همزمان با فرمان ممنوعیت کشت خشخاش، تحولاتی در این زمینه در میانمار به وقوع خواهد پیوست.

دو خبر از مجموعه اخبار این شماره را به قاره اروپا اختصاص دادیم؛ نخستین خبر را دو نهاد زیر مجموعه اتحادیه اروپا یعنی مرکز رصد و نظارت بر مواد و اعتیاد اروپا و یوروپول اعلام کرده است. بررسی وضعیت بازار کوکائین در اتحادیه‌اروپا نشان از گسترش این بازار و رسیدن به سطحی بی‌سابقه دارد. محل تولید کوکائین ترانزیت شده به اروپا، عمدتاً آمریکای جنوبی است. همچنین اروپا مسیر اصلی ترانزیت این ماده به سوی خاورمیانه و به حساب می‌آید. از سوی دیگر افزایش میزان کوکائین تولید شده در خود قاره اروپا در سال‌های اخیر نشان می‌دهد که این قاره دیگر تنها بازار مصرف کوکائین نیست و نقش آن در تجارت بین‌المللی مواد مخدر در حال تحول است. کوکائین پس از کانابیس دومین ماده مخدر غیرقانونی رایج در اتحادیه اروپا است. حجم بازار این ماده قریب به ۱۰٫۵ میلیارد یورو (بین ۷٫۷ میلیارد تا ۱۲٫۸ میلیارد دلار یورو) برآورد می‌شود. حدود

۳,۵ میلیون نفر (۱۵ تا ۶۴ سال) گزارش دادند که این مواد را مصرف کردند. با آنکه همچنان بازار مصرف کوکائین در جنوب و غرب اروپا متمرکز، اما به نظر می‌رسد بازار این مواد به سمت شرق در حال گسترش است. سه کشور بلژیک (۷۰ تن)، هلند (۴۹ تن) و اسپانیا با (۳۷ تن) حدود سه چهارم کشفیات کوکائین قاره سبز را به خود اختصاص دادند. نقاط ورود محموله‌های کانتینر در حال متنوع شدن و بیشترین کشفیات در اروپای شرقی و ترکیه است. مت‌آمفتامین پر مصرف‌ترین مواد محرک مصنوعی در جهان است که سهمی نسبتاً اندک در بازار مخدری اروپا دارد. آخرین تحلیل‌ها افزایش تهدید شیوع این مواد را در قاره سبز نشان می‌دهد؛ زیرا از یکسو سطح دسترسی به شیشه در اروپا افزایش یافته و روندهای جدیدی از مصرف آن در مناطق جدید دیده می‌شود. براساس آمارهای منتشر شده در این گزارش میزان مصرف مت‌آمفتامین از سال ۲۰۱۰ تا ۲۰۲۰، حدود ۵ برابر افزایش یافته است. همچنین گسترش تولید آمفتامین در افغانستان، با توجه به قیمت پایین محموله‌های بزرگ و مسیرهای قاچاق تثبیت‌شده به سوی اروپا، امنیت مخدری این قاره را با مخاطره روبه‌رو کرده است.

خبر بعدی درباره اروپا بحران اوکراین است. اوکراین از منظر بازار مصرف مواد مخدر تا پیش از آغاز جنگ نیز وضعیت بدی در میان کشورهای اروپایی داشت و با بروز جنگ اکنون وضعیت مخدری اوکراین رو به تخریب بیشتر می‌رود. محدودیت‌های زمان جنگ، عرضه داروهای حیاتی درمان اعتیاد مانند متادون و بوپرنورفین را کاهش داده است. گزارش شده در کیف شهری با ۱۳۰۰ بیمار مصرف‌کننده متادون، منابع دارویی بسیار کم است، همچنین در شمال شرق شهر خارکف، ذخایر هر دو دارو به طور کامل از دسترس خارج است. پیش‌بینی می‌شود اپیدمی مصرف مواد مخدر در اوکراین هم در طول جنگ و هم پس از آن به دلیل استرس و پیامدهای روانی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی وقوع جنگ افزایش یابد. بر اساس نتایج مطالعات انجام شده در مورد تاثیر جنگ بر وضعیت مخدری کشورها باید گفت در بیشتر موارد سوء مصرف مواد مخدر و الکل در زمان جنگ افزایش می‌یابد، زیرا نظم مدنی و اجرای قانون در مناطق جنگی فرو می‌ریزد. همچنین استرس هاس ناشی از شرایط جنگی باعث می‌شود که غیرنظامیان و سربازان آسیب دیده به دنبال تسکین وضعیت خود به سوی مصرف مواد و داروهای که اثرات سرخوشانه دارند، جذب شوند.

خبر بعدی به کاهش سطح همکاری‌های امنیتی - مخدری میان دولت‌های مکزیک و آمریکا اختصاص دارد. دولت مکزیک اخیراً یکی از واحدهای زیرمجموعه خود که به مبارزه با جرایم سازمان یافته و مواد مخدر می‌پرداخت را منحل کرده است. این گروه به عنوان واحد تخصصی در ۱۵ کشور فعالیت می‌کرد و آمریکایی آن را برای انهدام حلقه‌های قدرتمند قاچاق و سرنگونی کارتل‌های بزرگ مواد مخدر در سراسر جهان، گروهی بسیار ارزشمند می‌دانستند. این واحدها توسط «دی ایی ای» آموزش می‌دید اما تحت کنترل دولت‌های ملی قرار داشت. در مکزیک، بیش از ۵۰ افسر در واحد پلیس «اس آی یو» که متشکل از بهترین افراد کشور بودند بر روی بزرگ‌ترین پرونده‌ها مانند دستگیری خواکین گوزمان ملقب به «ال چاپو» در سال ۲۰۱۶ کار کردند که در آن زمان رئیس کارتل قدرتمند «سینالوا» بود.
